

בָּשֵׁם יְהוָה
 COGITATIONES POLITICÆ,
 DE
OFFICIIS
HUMANITATIS
HOSTI
PRÆSTANDIS,
 QUAS,
Cum Consensu Ampliss. Facultatis Philosoph.
In Regia Academia Upsaliensi,
PRÆSIDE
VIRO CELEBERRIMO,
Mag. JOHANNE
I H R E,

Eloqu. & Polit. PROFESS. Reg. & Skytt.
 S. R. L. S. M.

Pro summis in Philosophia Honoribus
 Candido bonorum examini committit
 STIPENDIARIUS GUTHERMUTHIANUS,

P E T R U S K E B Ó N ,
 STOCKHOLMIENSIS.

In Audit. Carol. Min. d. 26. April. An. MDCCXLVI.
Horis, ante meridiem, solitis.

UPSALIÆ impressa.

Then HÖG-ÅDLE och WIDT-BERÖMDE HERREN,
HERR DOCTOR,
N I L S R O S E N,

Kongl. Maijts ARCHIATER, och PROFESSOR
wid denna Kongeliga Academien, samt MEDLEM
af Wetenskaps Academierne uti Stockholm
och Upfala.

MIN HÖG-GUNSTIGE GYNNARE.

SÅ wäl Eder egen sinnes ådelmodighet, som och
den mångfaldiga ynnest och bewägenhet, jag af
Eder Herr ARCHIATER erfaret, göra mig der-
om alldeles försäkrad, att ogunstigt ej uptages, det jag
fördristat mig för Edra ögon nederlägga ett ringa A-
cademiskt arbete. Min oskyldige affigt år, att på thet-
ta sättet gifwa tillkänna, att jag i ett vördsamt sinne
förwarar den stora godhet, J mig bewist, såsom ock
ödmjukeligen bedja, att Jock hådanefter omfatten mig
med lika hyllest och godhet. Jag förmår theremot in-
tet annat, än att jag stådse anropar den Högssta All-
magten, det wille han bekröna Eder, tillika med
Eder kåra och förnåma vårdnad, med all sjelfönske-
lig fållhet, och med ouphörlig wördnad lefwa

HÖG-ÅDLE HERR ARCHIATERNS

Allra ödmjukaste tjenare
PETERUS KEBÓN,

VIRO Nobilissimo atque Generoso,
**Dom. JOHANNI
PAHL,**

CAPITANEO Dimachorum Reg. Sueciæ, AVUNCULO Honoratissimo, summa animi veneratione, perpetim colendo.

VIRO Nobilissimo atque Generoso,
**Dom. CAROLO GUST.
VON EHRENHEIM,**

Officinarum Ferrariarum POSSESSORI, AVUNCULI loco summa veneratione perpetim colendo.

Vobis, Avunculi Honoratisimi, ob plurima, in me a multis retro annis, collata beneficia, hanc dissertationem, dicat, dedicat, offert

Nobilissimorum NOMINUM VESTRORUM

Cultor observantissimus
PETRUS KEBÓN.

VIRO Maxime Reverendo atque Amplissimo,
Dom. CHRISTOPHORO
HAUSWOLFF,

S. S. Theol. DOCTORI, Ecclesiæ Regiæ, quæ Holmiæ
est, Ridderholmensis PASTORI Vigilantissimo, nec non
Confistorii Stockholmiensis ADSESSCRI Gravissi-
mo, PATRONO & PROMOTORI Indulgentis-
simo, ad cineres usque colendo suspiciendo.

UT incluta Vestra nomina, Mæcenates, levissimæ
maque recordatio singularis Vestræ in me bene-
ita pridem mactare dignati fuistis. Et liceat
si quod, Vobis, Patroni & Promotores, Indulgentissimi,
pere valet, devotissimas jam exsolvam. Ne tamen, Ve-
retis, patimini, Mæcenates, ut hæc mei cultus devo-
me rogem, accipiat sereno, ut soletis vultu, levis-
non tam operis elegantiam, quam offerentis animum at-
sustentor, fortis benignitatem, Vobis, unice post Deum
que, dignemini spes & fortunas meas, Vobis commen-
sterum amplecti. Quod meum est, nunquam intermit-
re sollicitare, velit Vos, quam diutissime in Ecclesiæ ac
bis mala ac adversa quælibet semper avertere, perman-

Maxime Reverendorum
NOMINUM

Humillimus cui-
PETRUS

VIRO Maxime Reverendo atque Amplissimo,
**Dom. ANDREÆ
MURRAY,**

Ad Templum Germanicum Holmiæ PASTORI Lau-
datissimo, nec non Consistorii Stockholmiensis AD-
SESSORI longe dignissimo, FAUTORI Certissi-
mo, summa reverentia semper co-
lendo.

hic opelle præfigerem, suafit ingenua pietas gratissi-
volentiæ, & in primis paterni illius beneficij, quo me non
nihil habeam, quo insignem hunc favorem prosequar, ni-
gratias immortales, & quos pia mens unquam conci-
strum favorem ingratissimo homini præstatum esse judi-
cique animi monumenta ponam, atque sunul humilli-
simas basce omniq[ue] nitore destitutas pagellas, inque iis
que voluntatem respiciatis. Et quoniam omnem, qua
debeo, ita, qua par est verborum observentia oro rogo-
datas habere, meque eodem, quo cœpistis, favore in to-
tam, summum onnis boni fontem, Deum ex toto pecto-
Reipublicæ emolumentum, conservare, omniaque a Vo-
furis dum vixero,

atque Amplissimorum
VESTRORUM

tor & cliens
KEBON.

VIRO Fide & Integritate Spectatissimo,
Dom. SAMUELI KEBON,
LEGIONIS Dalecarlicæ a rationibus Supremo, PATRUO
Exoptatissimo, ætatem suspicioendo.
VIRO Admodum Reverendo atque Praeclarissimo,
Mag. JOHANNI TOLLSTEN,
PASTORI in Nætra, Angermannorum Vigilantissimo,
FAUTORI & PROMOTORI Certissimo, omni
pietate jugiter devenerando.
VIRO Plur. Reverendo & Clarissimo,
Dom. ZACHARIAE BLOM,
Ecclesiarum, quæ Deo in Kalfswjik & Jät colliguntur,
PASTORI dignissimo, PATRUI loco, quolibet Ve-
nerationis cultu prosequendo.
VIRO Clarissimo.
Dom. CAROLO LITHZBERG,
CONRECTORI, ad Scholam, quæ Vexioniæ floret;
Trivalem Dexterrimo, PATRUI loco nullo non
tempore, summa animi veneratione colendo.

Sane ingratissimus omnium essem, si plurima
illa beneficia, quæ Vos, PATRONI & PRO-
MOTORES Exoptatissimi a teneris ungu-
culis mihi præstitistis, oblivioni traderem.
Itaque hanc dissertatiunculam, utpote gratissimi ani-
mi indicium certissimum, Vobis, summo jure, quaq;
par est, animi pietate offerre volui. Si vero illam,
benigne excipatis, beneficiis Vestris, antea abunde
in me collatis, novus utique cumulus accedet. Mea-
rum vero semper est, eritque partium, pro perenni
Vestro flore, ac omnigena felicitate, Vota fundere
calidissima ardentissima. Ero, quoad vixero

Honoratissimorum NOMINUM VESTRORUM,
cultor indefessus,
PETRUS KEBON,

MONSIEUR.

S' il est possible de pardonner à son ennemi & de lui rendre les devoirs de l'humanité; le moyen de ne me persuader, que Vous ne me sachiez aussi bon gré de ne l'etre jamais; C'est pourquoi je me fais un grand plaisir de l'occasion, qui se présente de Vous assurer de mon amitie; Votre savante dissertation n'est qu'un abrégé de tout ce qui Vous rend aimable. Pleine d'erudition & de beaux sentiments, elle Vous caractérise au plus juste. Vous vous êtes élevé au dessus du vulgaire, aimé de tous ceux qui aiment la vertu & a couvert de l'envie & de la haine Vous pardonnez à vos ennemis. Que le bonheur Vous favorise à l'avenir autant que Vous avez été favorisé par la Nature pour avancer dans les sciences. Je suis avec une entiere amitié

MONSIEUR

Votre très humble serviteur
CHARLES NATHANIEL FRANKENHEIM.

B. L.

Cogitaveram equidem, B. L., quum
primum ingeniali mei fœtum, de,
Morbis Reipublicæ, oculis tuis sub-
jicerem, operis incepti telam, in parte po-
steriori pertexere. Sed quum difficilior
hæc materia, longius otium requireret,
quam quod mei temporis ratio admittat,
elegi præsentem materiam, quam pro mo-
dulo ingenii, elaboratam, Tibi exhibeo:
sperans fore, ut tumultuarias has cogi-
tationes, æqui bonique consulas,

I. N. 3.

I. N. 3.

§. I.

Ellum inter gravissimas reipublicæ
clades referendum esse, omnibus,
dulcissimos aureæ pacis fructus
pensitantibus, liquido constare ar-
bitramur. Non quidem desunt
illi, qui omnem salutis publicæ
nervum, robur omne, in fre-
quentioribus bellis consistere au-
tunant. Sic enim, inquiunt, regiones novis accessio-
nibus augentur, milites, in rei militaris arte, majo-
res faciunt progressiones, evacuatur respublica petu-
lantium hominum sentina, & nescio quæ alia commo-
da, bellum certo certius secutura, enumerare solent.
Ast, qui omnia instituta ad prudentiæ regulas metiun-
tur, per alia potius adminicula salutem civitatis obtinen-
dam esse, contendunt. Illos namque haudquaquam fu-
git, ipsius belli eventum valde anticipitem esse, atque
hoc remedium, ut gravissimum, non nisi post alia omnia
tentandum esse. Nemo tamen id sibi persuasum habeat,
me in ea versari opinione, quasi omnia bella Lege Na-
turali

A

turali prohibita essent. Si enim una gens alteram, nullis provocata injuriis, laedat, ejusque jura & occulta & aperta vi intervertat, reges, qui Dei vices in his terris gerunt, ad duriora media, tentatis frustra lenioribus, progredi, atque martis aleæ rem omnem utique committere cogentur. Nam cum sint duo genera de-
vertandi, unum per disceptationem, alterum per vim:
rumque illud, proprium sit hominis, hoc belluarum, con-
fugiendum est ad posterius, si uti non licet superiore.
Quare suscipienda quidem bella sunt, ob eam causam, ut
sine injuria in pace vivatur, ait Cicero a). Et quoniam gentes in his terris, neminem præter Deum agnoscunt superiorem, gladio, tanquam supremo judice, omnes lites atque controversiæ dirimantur, necesse est; ut hac ratione injuriam sibi illatam vindicare, atque justitiam denegatam, recuperare queant. Horret autem animus, dicere, in quantum, quamque præsens discrimen, respubliæ bello irretitiae adducantur. Videbis tum enim, devastari regiones, opes ipsamque vitam civium hostium immanitatem experiri, templa cultui divino destinata, in furnum cineresque abire, &c, ut multa paucis complectar, summa imis miseri. Sed ad institutum meum non pertinet, omnes belli calamitates prolixius enumerare. In eo potius versabitur industria mea, prout in ipso titulo dissertatiunculae indicavi, ut præcipua humanitatis officia, quæ belligantes in medio armorum strepitu, sibimet invicem præstare debent, paucis excutiam.

a) Cicer. Lib. off. Lib. I. Cap. XI.

§. II.

Antequam vero ad ipsam rem, quam nobis hec tractandam sumsumus, pedem promoveamus, paucis prælibare

libare juvabit, quid nomine vocabulorum, in frontispicio dissertationis occurrentium notatum velimus, ne vaga & indeterminata eorum notio, obscuritatem quandam pariat. Postea vero nobis dispiciendum erit, quo potissimum fundamento nitantur hæc officia, de quibus jam loquimur, & quo jure dicamus, ea in statu hostili locum invenire. Nemo, cui vel primis, quod ajunt, labris, fontes Juris Naturalis degustare contigit, ignorat, per *officia humanitatis*, ea potissimum intelligi, quæ ex imperfecta tantum obligatione proveniunt, & ad quæ præstanta, alter stricto jure, ut loqui amant, cogi non potest, si iis sponte satisfacere nolit b). Hæc autem officia, etiam *commoditatis* vocari solent, ut pote quæ hominum vitam commodiorem reddant. Evidem non sum nescius, hæc officia, in Lege Naturali omnibus hominibus æque injuncta esse, ac illa, quæ officiorum absolorum nomine, venire solent. Nimur in mutuo ille amor, quo omnes homines eodem societatis vinculo junguntur, postulat, ut aliorum felicitatem æque ac nostram pro virili moveamus. Id tamen tam verum est, quam quod verissimum, quod ejusmodi officia, uniuscujusque potius humanitati, nisi gravior urserit necessitas, quam coactioni, natales suos debeant. Sed dicat forsan aliquis, me absurdæ qualibet, immo paradoxa proponere, dum contendeo, talia etiam officia, hostibus tempore belli exhibenda esse. Etenim, quatenus sunt hostes atque inimici, eatenus quoque omnis erga eos obligatio erupta est: quique malitia quævis nobis intentare, atque tranquillitatem nostram, semper turbare satagunt, a nobis vicissim non nisi sequiora omnia exspectare debent. Fieri ergo neutiquam potest, ut iis humanitatem debeamus, qui omnem humanitatis sensum erga nos exuunt, quique gaudium ex nostra infelicitate percipiunt maximum. Ast, hæc ipsa

DE OFFICIIS HUMANITATIS,

in clariori, ni valde fallor, ponentur luce, si animum nostrum ad originem atque finem ipsius belli proprius advertamus. Si omnes homines ipso opere Christiani essent, si unicuique quod suum est, sponte tribuerent, si denique actiones ad Legem Naturalem, sanctissimam illam actuum humanorum normam, adcurate comparent; nunquam, quod ingenue fateor, opus esset Logica tormentaria & id genus jure Canonico uti. Sed dicam quod res est. Tanta, proh! dolor est, multorum hominum malitia, dicam an vesania, ut sola dominandi libidine atque turpisima ambitione acti, jura, quæ alii perfecto jure debentur, denegent, sibi temere arrogant, atque ex aliorum possessionibus, juste acquisitis, ditescere velint. Quin vero Lex Naturalis, quæ mei conservationem atque perfectionem evidentissime semper injungit, det mihi jus & media, quibus hanc injuriam, in tali casu propulsare possim, nemo facile negaverit. Patet hoc ipsum tam ex fine societatis humanæ, quam ex proprius considerata ejusdem natura. Illa quæ Hobbesius, hac in causa tradit, parum vel nihil, in præsenti nos morabuntur, quippe qui cum senioribus Politicis, finem belli in eo potissimum confistere arbitramur, ut Iæsus violento modo, si aliter fieri nequit, cogat Iædenter, ad sufficientem damni illati satisfactiōnem præstandam, deque securitate in posterum dandam cautionem. Ad eum vero obtainendum requiruntur utique varia media, quæ tamen omnia, in quantum proportionata fuerint, hoc est, nec plus, nec minus in se continuerint, quam quod finis postulet, pro licitis justisque utique erunt habenda, atque adeo quælibet duritia, quæ pietati in Deum, & mei ipsius aliorumque non hostium conservationi non repugnat, sed ad ipsum belli finem necessario requiritur, in hostem licita censeri debet. Atque hoc respectu ad nulla humanitatis officia

in bello observanda, adstringimur. Egregie omnino pro more suo in hanc rem loquitur Celeberrimus Lehmannus, in notis suis ad Puffendorffium de Officio Hominis & Civis. Quæcunque finis & Natura belli requirit, agenda aut omittenda, illa belligerantes agere oportet, aut omittere. Quæ finis requirit agenda sunt, quæ eidem contraria omittenda. Quis finis ille sit. Quænam belli natura ex præcedentibus cognoscimus, quænam vero ille requirit agenda, exercitatio ostendet, & quæ eundem impediunt, & sic eidem adversentur, quoque aperiet. Quæ finis requirit, naturaque secum rapit, licita erunt, aut excusanda. Incommoda ergo belli, sibi ipsis adscribent, qui facient, ut hoc violentum medium, contra se adhibendum sit c). Hactenus Lehmannus. Igitur licet homines etiam imbellies interficere, faces templis aliisque ædificiis admovere, & quæ reliqua id genus sunt, si nempe justum belli finem, aliis modis belligerantes obtinere nequeant. Sed dolendum est, multos, ipso belli fine neglecto, detestabili vindictæ cupiditati unice indulgere, bellumque gerere non pacis caussa, sed ut omnia sævitiae crudelitatisque exempla impune in miseros edant. Sed gratulamur tamen jure meritoque nostris temporibus, quibus durior illa agendi ratio in defuetudinem apud gentes n oratores fere abiit, laudique ducitur, ut adversus pugnantes fortitudinem, ita adversus deditos imbelliesve humanitatem demonstrare: Parcere subjectis & debellare superbos. Quænam vero sint ea humanitatis officia, quæ mutuo ex priori hypothesi, præstanta habent gentes, bello implicitæ, in sequentibus paragraphis, pro modulo ingenii sumus ostensuri.

b) Vid. Celeb. Walchii Introd. in Philosoph. Lib. II. de Jurisprud. Nat. Cap. 6. pag. 499. §. XL. confer. Celeb. Lehman in notis ad Puffendorff. de O. H. & Cr. Not. I. Cap.

I. Cap. VIII. pag. 279. vid. Canzii Discipl. Mor. pag. m. 1023. §. 3034. c) vid. Not. Leh. in Puffend. de O. H. & Civ. Cap. XVI. §. 1. p. m. 607. conf. Canzii Discipl. Mon. pag. 1109. confer. Röseri Institut. Mor. Lib. I. Cap. VIII. de promiscuis Officiis humanitatis.

§. III.

Quod liceat, hostes, qui securitatem nec non tranquillitatem nostram turbare satagunt, quovis modo vi-
cissim lædere, donec sufficientem satisfactionem & cau-
tionem de nobis in posterum non lædendis, præstite-
rint, vi eorum, quæ in §. II. adduximus, patere existi-
mamus. Verum enim vero, multi, turpissimo licentiae
& ultiōnis desiderio, agitati, omnem utique modum,
licitæ vindictæ præscriptum, excedunt, & semper cum
Caligula Romanorum olim Imperatore in votis habent,
ut hostibus una sit cervix, ut uno ictu omnes eo ci-
tius perdere possint. Quapropter inter officia huma-
nitatis, hosti præstanda, illud merito agmen ducat, ut
partes, armis inter se decertantes, nimiam sævitiam at-
que crudelitatem, missam faciant. Hanc enim, prout
Cicero dicit, hominum naturæ maxime inimicam, im-
mo brutis inanimantibus, quam hominibus ratione gau-
dentibus, convenientiorem esse, vel me tacente liquet.
Graviter monet illustris Grotius, dicens: Tantum ab-
est, ut admittendum sit, quod quidem fingunt, in bello
omnia jura cessare, ut nec suscipi bellum debeat, nisi ad
juris consecutionem, nec susceptum geri, nisi intra juris
& fidei modum d.). Et ipse porro Cicero, sunt au-
tem, inquit, quedam officia, etiam adversus eos servan-
da, a quibus injuriam acceperis. Est enim ulciscendi
& puniendi modus, atque haud scio, an satis sit, eum
qui lacessierit, injuria sua penitere, ut ipse ne quid ta-
le post

le post hec committat, & cæteri sint ad injuriam iudicatores e). Sed male illi in puniendo modum servant, qui ut in paragrapho prima montimus, bestiarum more, homines quoque innocentissimos dilacerant, & ita grassantur, quasi pulcrum esset, plurimum sanguinis effundere, suoque furori quam plurima pabula querere. Horret certe animus, eorum meminisse, quæ in historiis passim occurruunt inhumanæ fævitiae documenta. Interea si vel nostros consulimus annales, traditum inveniemus, ut ante aliquot secula durius habitu fuerint bello capti, vel etiam bona fide in hostium fines transiuntes, quam inanima pecora quispiam apud nos tractare vellet: ut hi vivi lento igne ustulati fuerint, illi in diversa actis quadrigis disrupti, alii palis infixi infelicem animam per plures dies traxerint, & quæ sunt hoc genus plura. Hæc autem omnia, quis non videt, non solum humanitatis regulis, tacito quodam cultiorum gentium consensu receptis, e diametro repugnare, sed etiam ipsi naturæ æquitati adversum esse. Illa nempe, si aliis mediis ipsam metam æque attingere possimus, a durioribus hisce mediis omnino abstinendum esse, urget, jubet, postulat. Quæ de vita hostium diximus, ad res quoque eorum reliquas facile applicari queunt. Scilicet, Natura est communis illa parens, quæ larga manu divitias suas subministrat, ut victui & amictui nostro inserviant, utque Optimi omnium rerum conditoris honestas magis elucescat, radiosque suos usquequaque spargat. Igitur parum vel nihil prodest, ea perdere, quæ in nostrum incommodum nunquam vertere possunt, sed nihilo tamen minus, aliis maximo esse usui. Praclare omnino Cicero: Quæ in terris gignuntur, ad usum hominum omnia creari, homines autem, hominum causa generari, ut inter se alii aliis prodesse possint. In hoc debemus ducem naturam sequi & communes utilitates

tates in medium adferre f). De his omnibus non minus concinne, quam nervose sententiam suam nobis aperit Celeberrimus Zentgravius, Professor quondam Argentoratensis, cuius verba, venia tua, B. L. adponere liceat: Requirit vero jus belli, non solum ut id geratur justis ex causis, sed & ut limites, justi & recti, cum temperamento rigoris bellici, observentur. Licet enim in Novo Testamento Christiani & ex his illi, qui sunt ejusdem fidei consanguinei, praeterea aliis, se invicem diligere debeant, erga reliquos tamen mortales atque exterios, non in infinitum armis saevire licet, secundum illud Hannibal apud Livium, utrumque ferrum, utrumque corpora, sed & quia non est justum g).

d) Hug. Grot. de Jure Belli & pacis in proleg. e) Cicer. Lib. Offic. Lib. I. Cap. XI. f) Cicer. Off. Lib. I. Cap. VII. g) Zentgrav. de Immutab. Juris Nat. p. m. 752.

§. IV.

Hactenus in genere tantum ostendere conati sumus, nimiam saevitiam in bello illicitam esse. Idem vero specialiter de captiis atque aliis hominibus, in hostium potestatem redactis, esto judicium. Neque enim hi, ideo crudeliter habendi sunt, quod omni nisu hostium suorum vim, quam diutissime repellere conati fuerint. Potius laude dignissimi censeri debent ii, qui acerrime pro rege suo, cui juratam fidem semel dederunt, pugnare, & ipsius vitam, ex qua totius reipublicæ salus pendet, sua morte atque sanguine redimere voluerunt. Hoc autem casu, si nempe hostis, hostem ita exuat viribus, verbis loquor Canzii h) ut alter resistere amplius nequeat, si arma abjiciat, potestati ejus se sponte dediturus, tum utique eum, ab omni humanitate derelictum esse,

esse, censendum est, qui intolerabilem fævitiam in hofce homines adhibendam esse jactitat. Juxta vero prudenter & ipsa necessitas suadet, ne hi ipsi inhumaniter atque truculenter habeantur. Nam quotidiana experientia locuplete testimonio confirmat, saepe etiam vietiis in præcordia virtutem rediisse, eosque porrectam antea herbam fortiter repetuisse, haud ignaros unicam in armis spem esse, sique superarentur, exquisitissimos cruciatus & omne miseriæ genus eos manere. Et quid multis? Homines & reliqua animantia, intensissimo quodam desiderio vitam suam defendendi aguntur, & si qua spes eam tuendi affulserit, nihil intentatum relinquent, aut, quod ultimum est, honestam mortem vitæ ignominiosæ, omnibusque miseriis expositæ præferendam esse ducunt. Xerxes, ut notum est, ingenti excercitu Græciam adoritur, numero copiarum suarum unice freatus, utque Leonidam, regem Lacedæmoniorum alto supercilium contempsit, ita eos tantum pugnare jussit, quorum cognati Marathonia pugna imperfecti fuerant. Hic vero hortatus suos, ut intrepido animo aggredirentur hostes, subjecit: Nunquam victores honestius, quam in hostium castris morituros: nec spes fefellit. Sexcenti viri arma capiunt, castra quingentorum milium irrumpunt, regemque e medio sublaturi, ipsum prætorium petunt. Quod ubi ex voto illis successit, Spartani in desperationem acti, castra hostium pervagantur, cædunt, sternuntque omnia; ut qui sciant se pugnare non spe victoriae, sed in mortis ultionem i). Igitur prudenter omnino, egit Alexander Magnus, dum legatis Atheniensium promisit, fore, ut omnes, apud Granicum amnem capti, finito Persico bello suis restituerentur, atque a captivitate iterum liberarentur k). Quanta item clementia, matrem atque uxorem Darii, in prælio captas, amplexus fuerit, in perenne ejus de-

cus, commemorant historici. Scilicet, tabernaculum earum ipse intravit, & eas regio more consolatus, in eodem dignitatis fastigio habendas esse voluit, in quo antea collocatae fuerant. Quid? quod, post hæc reportata tropæa, sui ipsius vicit, earum pulcritudine ad nullum dedecus offerendum movebatur, sed severe potius prohibuit, ne quis ex ducibus aut militibus ejus, pudicitiam earum violaret. Immo nihil quidquam fecit, quod regiæ earum dignitati aut moribus apud illas receptis repugnaret, & tandem largo lacrymarum imbre, fortis earum miseriam leniit ¹⁾). Taceo reliquos ex augustissimo Purpuratorum ordine clementiæ nomine celebres: & etiam pristinos Sueciæ reges, memoriae gloriosissimæ, jam vero inter cœlestes Dei beatissimos, sciens prætero, qui tamen omnes, non minori benignitate in captivos, quam rigore in bello usi fuerunt. Summum tantummodo nostri temporis Alciden, Borussiæ Monarcham exemplo proponere liceat, cuius inusitatam benignitatem in devictos non minus admiratur universa Europa, quam rapidum armorum progressum. Etsi enim ille, fulminis instar Bohemiam peragraverit, atque universam Saxoniam continuo victoriarum cursu nuperrime subegerit, nihilo tamen minus, erga omnes fere insolite clementiæ documenta, extare voluit. Immo quod haud parum mireris, incendiis atque aliis calamitatibus, quibus ipsi Saxones, patriam suam infestare voluerunt, ipse mature intercessit, quemadmodum ex ephemeridibus publicis, superiori anno, admirabundi accepimus. Sed ut eo, unde digressi sumus, nostra redeat oratio, prudens Imperator, ad ipsas circumstantias, & metam sibi propositam, aciem oculorum suorum semper intendit. Nimirum, si captivi, vicitoris imperium detrectaverint, vel si victoria obtineri nequeat, nisi plures interficiantur, vel tandem si numerosiores fuerint, quam ut iis servandis

cont-

HOSTI PRÆSTANDIS.

11

continendisque victoris copiæ sufficient, aliter interdum pronuntiandum erit. Sic Alexander Macedo, cum Ty-
rum expugnasset, omnes interfici, ignemque tectis in-
jici jubet, propterea quod justo in defendenda urbe per-
tinaciores fuerant, & ne desperatione, audacia eorum
denuo incenderetur m). Idem quoque fecit ad urbem
Gazam, cum binis vulneribus ab hostibus suis sauciatus
fuissest n). Sed hisce omnibus peculiaris ratio suberat:
quæ alias illius fuerit indeoles ipse, dum ad Darium scri-
psit, circa finem epistolæ præclare indicat: *Et vincere &
consulere victis scio o).* Ad quæ verba non nemo pru-
denter adnotat: Vere, inquit, interest victoris, quan-
tum vel humanitatis vel rigoris permittat in devictos &
captivos. Moderatio servat fortunam, fævitia perdit p).
Qui autem plura desiderat, adeat Grotium qui ex pro-
fesso hanc rem tractavit, & videbit desiderio suo abun-
de omnino satisfactum esse q).

b) *Canzii Discipl. Mor. Discipl. VI. Part. II. Cap.
V. pag. 1136. §. 3427.* i) *Justin. Lib. II. Cap. XI. pag.
m. 48.* k) *Curt. Lib. III. Cap. I. pag. 47.* l) *Curt. Lib.
III. Cap. XI.* m) *Curt. Lib. III. Cap. XII. conf. Lib. IV.
Cap. X. & Lib. V. Cap. II.* n) *Lib. IV. Cap. IV.* o)
Curt. Lib. IV. Cap. VI. p) *Lib. IV. Cap. I. & Lib. III.
Cap. XII.* q) *Grot. J. B. & Pacis Lib. III. Cap. VII.
Cap. VIII. confer. Cap. XIV.*

§. V.

Haud raro etiam accidit, ut quidam homines ad
hostes suos confugiant, existimantes, se ideo in eorum
castris, tutiores figere sedes, quia ultro se suaque in eo-
rum fidem dificationemque tradunt, & pro eorum melio-
re caufsa, uti præ se ferunt, dimicare malunt. Hi ipsi
transfugæ appellari solent. Dubitari equidem potest,

num etiam illis officia quædam humanitatis debeat, nec ne? Quatenus enim illi, suos injusto modo deserunt, eatenus non solum inique agere credi possunt, qui hosce homines recipiunt, sed etiam imprudenter suis ostendere, quum tutus perfidiæ portus aperiatur. Verum enimvero, quid prudentia consulat, alias tradendi locus fuerit, nunc tantum nostrarum partium erit probare, ceteris paribus, eos nihil Legi Naturali contrarium facere, qui etiam hos humaniter recipiunt. Nam uti ego, in caussa non sum, quod ad me veniant, ita neque pietas in Deum, neque mei ipsius aliorumque conservatio, heic ullo modo laeditur. Et quid quæris? si dolicet hostem circumvenire, quidni etiam hostium ope utar, ad hostes meos profligandos? Stultus merito dicatur ille, qui eos interficiendos jubet, qui non tantum volunt, sed etiam omnes ingenii nervos in id intendunt, ut recuperem ea, quæ mei sunt juris, quæque injuste mihi erepta sunt. Totam rem paucis expediam. Si transfugæ videant fore, ut cum benevolentia atque humanitate excipientur, fidem atque obsequium promptius paciscuntur, quæ in belli usum communicanda habent, iubentius proferunt. Sed hæc tamen cum grano salis accipienda etiam atque etiam velim. Nam qui nulla lassissi injuria, nullaque habita ratione caussæ, detestanda levitate signa sua deserunt, ut multo quam ceteri pejores sunt, ita fidem quam dederint, magni non mercetur Imperans. Porro si omnium gentium annales evolvere velis, videbis hostes religioni sibi duxisse in transfugas hosce durius consulere. Cum quidam nomine Bion, ab exercitu Darii perveniret ad Alexandrum Magnum, ut ei insidias, ab hostibus structas, indicaret, nihil quidpiam mali ei intulit, sed eum in certo quodam loco ad servari jussit r). - Recte igitur Grotius in aureo suo opere, de Jure Belli & Pacis: Aliud est, inquit, si quis opera

opera sponte, nec suo impulsu peccantis, ad rem sibi licitam utatur, quod iniquum non esse, Dicit ipsius exemplo probavimus. Transfugam jure belli recipimus, inquit Celsus, id est, contra Jus belli non est, ut eum admittamus, qui deserta hostium parte, nostram elegit s). Et Puffendorffius: sane si quis plenam licentiam, adhibendi operam transfugarum defendere velit, putaverim ipsum, non tam hoc argumento niti debeare, quod etiam Deus, diaboli & impiorum hominum parata opera utatur; quam favore justorum armorum, quæ geruntur repellendis, alterius injuriis aut consequendo juri nostro. Et paucis interjectis. Ob quem favorem, non videtur justo bellatori curiose inquirendum, utrum illi, qui hostilem statum adversus ipsum exuunt, honestis an dishonestis caussis fuerint moti; ad eoque cum presupponere possit, justis de caussis, eos priores deseruisse, tanquam ex adprobatione injusti transfugii reatum non contrahet t). Quid, quod finito bello eos suis reddendos esse, negat Grotius, nisi speciali quodam pacto, de ea re inter belligerantes, conventum fuerit u). Nil subjungere attinet, quanta cautione hoc in negotio belli Ducit utendum sit. Si enim ideo simulaverint, se esse transfugas, ut gravius aliquod hostibus suis adferant damnum, quin jure belli trucidari queant, nullum est dubium. Exemplum hujus quoque rei, habemus in Alexandro Magno, qui manum transfugæ cujusdam gladio suo amputavit, quandoquidem mucrone suo, quem sub clypeo texerat, eum interimere constituerat v). Ceterum haud veremur Puffendorfio assentiri, qui contendit nefas esse, fidem inter instrumenta fallendi disponere x). Quod autem obfides benigne suscipiendi sint, eo magis evidens est, quo sanctius servandæ sunt conventiones atque pacta illa, quibus eorum jus nititur: & fac eos impune laedi posse, nonne

nonne tum simul, omnia media concordiae & pacis, inter gentes recuperandæ, simul tollerentur.

r) *Curt. Lib. IV. Cap. XIII.* s) *Grot. de J. B. & P. Lib. III. Cap. I. §. XXII.* t) *Puffend. de J. N. & G. Lib. VIII. Cap. XI. §. V.* u) *Grot. de J. B. & P. Lib. III. Cap. XX. §. XII.* v) *Curt. Lib. IV. Cap. VI.* x) *Puffend. loc. cit.*

§. V.

Ex iis quæ jammodo dicta sunt, facile etiam patescit, quo usque fœminas, infantes, senes, sacerdotes, morbos, ceteramque id genus imbellem turbam, trucidare fas sit. Ut enim ejusmodi homines, ad modum raro, vel nocendi vires, vel voluntatem, vel utrumque produnt, ita eum omnes verecundiæ atque humanitatis limites transilivisse merito dicas, qui horum sanguine manus suas polluere, religioni non ducit. Ego certe, Viro summo, Hug. Grotio, cui alias nemo non libenter assurgit, ad stipulari nequeo, dum dicit, infantium quoque & fœminarum cædes, impune exerceri, & ipso belli jure comprehendendi y). Et ut robur huic addat sententiæ, provocat ad dictum Davidis in Ps. 138. versiculo nono: **אָשֶׁר־יְהֹוָה וּנְפֵץ אֶת־עַלְלִיקָךְ אֶל הַסְלָעָה** id est, *Beatus ille, apprehendens & allidens infantes petræ vel lapidibus.* Si vero illum locum, ad curiori lance pensitaverimus, videbimus, ex singulari Dei justitia, nec non jure talionis factum esse, ut Babylonii, pari modo punirentur, ac Judæi ante ab ipsis vexati fuerant. Etenim injurius, immo impius foret ille, qui contenderet, Deum benignissimum & summe φιλάνθρωπον, ejusmodi actiones adprobare. Scio equidem, quibus exemplis sententiam suam corroborare voluerit: sed dispiciendum erit, quo jure

jure talia perpetrentur, & an justitiae & æquitatis regulis convenient. Testatur quidem experientia, mulieres, infantes atque alios inermes, durissimis belli tellis, siue succubuisse. Et certo respectu dici potest, tales actiones licitas esse, quatenus nemo aliarum gentium, utpote superior, jure quodam eas ipsas punire possit. Quicquid tamen sit, generosus hostis, non tam de eo, quid licet, sed quid deceat, maxime sollicitus est. Et quid multa? Ipse Grotius alibi, a se desciscit: ipsummet differentem audiamus. Illud adhuc addendum est, inquit, omnes commissiones, quæ ad jus consequendum, aut bellum finiendum, nullius sunt usus, sed meram habent virium ostentationem proportionatam, & cum officio Christiani hominis, & cum ipsa humanitate pugnare. Itaque ferio hæc vetare debent Rectores, inutiliter fusi sanguinis rationem ei reddituri, cujus vice gladium gestant z). Hinc ipse Deus, severè ut plurimum jussit, ut Hebraei, cum viciniis gentibus bello implicati, fœminis atque infantibus parcerent a). Proinde eleganter Alexander Macedo: *Bellum cum captivis & fœminis gerere non soleo, armatus sit oportet, quem oderim b).* Non est quod regeras, olim a Deo, præceptum suisse Israëlitis, ut omnes homines utriusque sexus, nemine excepto, in Terra Canaanorum superstites, occiderent. Etenim, neminem nisi in sacris pandectis plane hospitem, fugit, ipsum Deum, suisse eorum regem, & consequenter specialies leges, in forma Theocratica ab ipso sanctitas, ad nos amplius non pertinere. Que breviter heic dicta sunt, eo itaque redeunt, ut commonstrem, saevitiam in imbellis, quæ, ubi medium est proportionatum, licite usurpatur, inhumanam esse atque turpem, ubi leuioribus mediis fine potiri licet.

y) Grot.

y) Grot. de Jure Belli & Pacis. Lib. III. Cap. VI. §. IX.
z) Grot. J. B. & P. Lib. III. XI. §. XIX. a)
Deut. XX. v. 14. Num. XXXI. v. 18. b) Curt. Lib.
IV. Cap. XI.

§. VII.

Respublicas, per bellum calamitates, ex pristino prosperitatis fastigio, in varias calamitates, atque ultimum saepe exitium precipitari, tristis loquitur experientia. Atque uti nihil tum intactum, bellorum furor relinquit, ita est, ubi nec ipsis templis, aut sacræ suppellectili parceret. Si autem quo jure id fieri possit, a me quaeris, non equidem nego, hostem jure belli, posse ea ipsa destruere, aequa ac alias res quascunque, si finem a se intentum, aliis modis assequi nequeat, nec nisi tantæ rei jactura, immitem hostis animum, frangi posse, certo constiterit. Immo Summum Numen, atrocissimis hominum delictis, lacestritum, vi justitiae suæ vindicativæ, concedit saepenumero hostibus licentiam, ea quoque vastandi bona, quorum fructu mortales, quamdiu scelerum fordibus delectantur, ostendunt se plane indignos esse. Ne autem nimia prolixitate, in re tam perspicua, tedium Tibi, B. L. adferre videar, unico modo testimonio, ex sacro codice petito, robur sententiae meæ concilio. De Chaldaeorum olim rege, Nebucadnezare, constat, quod omnes res sacras, quæ in templo reperiebantur, Babylonem secum abduxerit, & quod ipsum templum una cum urbe tandem combusserit c). Nemo vere temere, regem istum ideo reprehendat, quasi scelus quoddam, Gentium Naturæque juribus contrarium, & Divino Numini per omnia invisum, eo perpetraverit. Etenim, illud ipsum, ex singulari Dei permissione, ad punienda populi delicta, factum esse, ex sacra pagina clarissime patet, ut nihil jam dicam,

eam, de secundi templi Hierosolymitani horrendo excidio, quod Romani, imperium tenente Flavio Vespasiano, & urbi, & templo, accelerarunt. De Romanorum olim Imperatore, Marco Marcello, commemorat Augustinus, quod in expugnanda opulentissima Syracusarum urbe, occupatus, nulli loco pepercit, sed omnes homines, etiam in fana confugientes, interficerit d). Verum enim vero, licet maxime, jure hoc interdum fieri possit, attamen nisi graviores subegerint eaussæ, haud facile quispiam, eo vesaniæ procedat, ut sacra hæcce pulvinaria, Dei cultui dicata, profano ausu violet, ne dum evertat. Quum enim hostibus non liceat, res in communem utilitatem tendentes, quatenus fraudi non fuerint, destruere; religioni ducant, ædes, Soli Deo, ejusque cultui solenniter & inter publicas invocationes, dicatas, & ita divini juris & peculii factas, intempestivo vindictæ pruritu evertere. Sed dicis: magna est differentia, inter ea templa, quæ in Veteri Fœdere exstruebantur, eaque quæ jam ædificantur. Illa Dei mandato fuere exstructa, id quod de his non constat. Itaque nemo sibi persuadeat, tantam esse templorum sanctimoniam, ac vulgo putatur. Potest ergo hostis, jure belli, ea ipsa destruere, eaque ac alia ædificia. Sed ignoscas mihi, B. L., si dixero, Te graviter jam errare, & nubem pro Junone amplecti. Nam si vel maxime concederem, nos non amplius jam habere expressum Dei mandatum, de templis hisce ædificandis; nemo tamen poterit negare, populum, ad eundem finem, jam convenire in templis, recentiori ævo exstructis, ad quem, homines in Veteri Testamento degentes, conuenierunt. Si igitur cultus divinus, ad laudes Supremi Numinis, variis hymnis, serio decantandas, rite recteque instituatur, quin Deus salutis nostræ amantissimus, in hisce domibus sit præsens, ardentissimas pio-

rum hominum preces exaudiat, & infinitæ suæ majestatis, gratiæ atque misericordiæ radios, peculiari modo spargat, varia illa, quæ, in sacris pandectis, hac de re, extant promissa, nos haudquaque dubitare sinunt e). Sed minus necessum ducimus, pluribus argumentis, temporum sanctimoniam evincere: ad ea pergitimus, quæ nostro instituto propius inferiunt.

c) 2. Paralip. XXXVI. v. 17. 18. 19. d) Augustin. Civ. Dei Lib. I. Cap. VI. e) Ps. XI. v. 4. Ps. XXIV. v. 4. 5. f) Ps. XXVII. 4. 5. confer. Ps. XV. 1. 2.

§. VIII.

Pedem jam promovebimus ad ipsos legatos, visuri, illis ne belli tempestate, officia quædam humanitatis præstanta sint. Fateri equidem necessum habemus, hæc potiori jure inter ea officia referri, quæ absoluta vel hypothetica vocari solent. Nimirum, tacito quodam pacto, & unanimi fere consensu, de eo inter gentes, quantum scio, omnes convenient, ut legatos ultro citroque ad hostium castra mittant, qui negotia majoris momenti transfigant, suoque interventu, lites exortas, amica via componant. Huic vero pacto, cum perfecta respondeat obligatio, perfecto etiam jure efflagitabit hostis, ut legati ab eo missi pace & plena securitate fruantur. Si vero secus esset, fieri non posset, quin in immensum fere crescerent lites & discordiæ, & omnis spes pacis & amicitiæ, inter gentes obtainendæ, penitus tolleretur. Quod cum ita sit, Jurique Naturæ aduersetur, ut inimicitiæ inter gentes æternæ maneant, hinc absque violatione sui officii, comem Legatis aditum denegare belligerans nequit, ut adeo res ipsa, qua essentiam, omnino ad stricti juris officia referri debeat. Sed quod ad modum recipiendi Legatos, solennitatesque sub eorum ho-

spitio

spitio adhibendas attinet, id ut a consuetudine, conventione, animique affectione, magis minusve in Dominum Legatosve propensa dependet, ita ad officia humanitatis vel decorum publicum referenda erunt. Quicquid vero sit, ex iis quæ jammodo breviter diximus, vel innuimus potius, haud difficile erit intellectu, etiam Legatos ab hostibus missos, inviolabiles esse. Hinc refert Curtius, caduceatores ab Alexandro ad Tyrios missos, contra jus gentium occisos, & in altum præcipitatos fuisse f). Si idem ille rex, quem sæpius exempli loco, in dissertationula nostra protulimus, Legatos a Dario missos, benigne recepit, & religioni duxit, eos aliquo modo lædere g). Sed hos tamen publicos Oratores, non sine iusta circumspectione, intra castra vel munimenta recipiendos esse, per se patet. Fieri enim potest, ut sæpe sub tali legationis prætextu, eum in finem mittantur, ut vel castra hostium explorent, vel varios rumusculos in exercitu spargendo, fidem militum sollicitent. Verum enim vero, hisce malis, tum optime obviam ire possunt Duces, si senatus iis extra castra datus fuerit, & si in certo quodam loco liceat ipsis, colloquia instituere. Sed hæc tamen eo extendi nolim, ut legati ab hoste missi, ob meras suspiciones rejiciantur: quum alias medicina, ipso morbo forte pestilentior evadere possit.

f) *Curt. Lib. IV. Cap. XI.* g) *Curt. Lib. IV. Cap. Vid. elegantissimam dissertationem Clarissimi Magistri Nicolai Spelin, de Legatis: Partem Posteriorem: Cap. IV. §. III.*

§. IX.

Etsi regiones, opes & aliæ res in prælio captæ, iure belli ad eum pertineant, qui per vim eas occupavit; nihilominus tamen ipsa æquitas suadet, immo jubet, ut

finito bello comparataque cautione de non lœdendo in posterum, ea hostibus restituantur, quæ satisfactionis mensuram exsuperant. Et hinc facile dirimitur quæstio illa, satis agitata, de jure belligerantium, utrum nempe id in infinitum sese extendat. Scilicet sub duplice persona hostis considerari potest: I:o ut obstinato animo jus suum alteri denegat, & insuper quasvis insidias illi struit. Et hoc casu quum quovis, etiam rigidissimo modo, jus meum persequi possim, nulla saevitia est, quam juste exercere nequeam, si modo fini proportionata sit, & leniora quælibet, incassum tententur. Qui enim consentiunt in ipsum bellum, reapse censendi sunt, consentire quoque in omnia illa mala, quæ ipsum bellum sequuntur. Si etiam alter me prius læserit, belli caussa in eum redundabit, neque adeo graviter de adversa fortuna conqueretur, secundum illud, volenti non sit injuria. Quapropter summo jure retinentur ea, quæ hosti erepta sunt, utpote qui omnem securitatem turbare occupavit. Sed inquis, ad hæc facilis est responsio. Licet aliquis in ipsum bellum, ultimum pacis & satisfactionis medium, consentiat, non tamen inde sequitur, eum consentire in illos actus, quibus alter vindictam in immensum persequitur. Exemplis rem ulterius illustras. Titius variis modis lœdit Sempronium. Sempronius, omnes ingenii nervos in id intendit, ut Titius ad præcepta Legis Naturalis damnum datum resarciat, utque permettat eum, in posterum frui suo jure. Si vero Titius omnem amicitiam & pacem repudiaverit, cogitur tum ipse Sempronius, durioribus mediis uti, & simul jus nanciscitur, adhibendi omnia illa media, quibus satisfactionem & securitatem suam obtinebit. Si vero ille modum vindictæ excedat, si omnes ejus propinquos ideo interficiat, certe, inquis, tantum abest, ut Titius hæc omnia adprobet, ut potius contendat, sibi cum crudelissimo

simo hoste agendum esse, qui naturam ipsam quasi dele-re videtur. Ego vero regero, omnino eum consentire, sed pari modo, ac qui peccat, in pœnam dandam eo ipso consentit. Si enim Titius ad præstandam satisfactio-nem alias adigi nequeat, quam ut omnes ejus necessarios culpæ affines interficiam, illos omnino perdam potius, quam ut ipse peream, vel saltem insigniorem jacturam faciam. It:o Alia vero ratio est, ubi belligerans sub persona succubentis, vel reconciliationem sincere of-ferentis, consideratur. Hoc enim casu, quum sufficiente-
leniora media, barbarum & crudele foret, fœvitiam con-tinuare.

§. X.

In quæstione illa, an liceat veneno, & armis eo infectis, necare hostes, enodanda, breviores erimus, cum plurimi viri, subtiliori ingenio prædicti, otium mihi hac in re fecerint. Verbo tantum dixisse sufficiat, hunc modum lædendi hostes, hisce quidem temporibus, quantum mihi constat, plane abrogatum esse. Si vero dicas, hostes posse jure belli veneno lædi, non ego simpliciter refragabor, sed tantum videndum moneo, ne morbi quidam graviores exinde in alios, etiam inno-centes, propagentur, & ne, dum animus nobis est hostes lædere, nosmetipsos tandem in præsentissimum vitæ periculum adducamus. Et insuper pulcre omnino, pro more suo observat Canzius, hæc media, a sicariis magis, quam fortibus militibus expectanda esse b). Illi ve-ro nigro theta omnino notandi sunt, qui ad debellandos hostes, artes magicas & incantationes fe usurpare hario-lantur: quid enim hoc aliud est, quam fiduciam a Deo & fortibus armis ad aniles nugas, vel si mavis, diabolicas technas traducere? Jucundum quidem, immo perquam utile foret, quæstiones de induciis, stratagematibus, de-nique

nique percussoribus, in hostium castra immis-
sus, sub in-
cudem examinis, in præsenti opella vocare. Quenam
vero de his omnibus, elegantissimæ dissertationes, sub
præsidio Amplissimi atque Celeberrimi Domini Præsidis,
non ita pridem, ad hanc Academiam in publicam lucem
prodierunt, lubens iis explicandis jam supersedeo, ne
dicant alii, me voluisse falcam in alienam messem mit-
tere.

b) *Canz. Discipl. Mor. p. m. 4. Confer. Celeb. Lebman-*
nus, in notis suis ad librum Pufendorfii de Off. Hom. &
Civ., in Capite de Bello & Pace: p. m. 621. §. XII, &
videbis, quod satis acute & nervose omnino, hanc que-
stionem enodaverit.

§. XI.

Inter reliqua humanitatis officia, hostibus præstan-
da, licet ultimo loco, ut præcipuum tamen jure illud
ponimus, quod in sepeliendis & humaniter tractandis,
hostium corporibus, consistit. Certe, communis hu-
manæ fortis conditio, suadet, ut sicut unus idemque
sit omnium fons & origo, uno eodemque modo nasci-
mur, nutrimur, & eodem denique modo, scilicet per
solutionem animæ & corporis morimur, sic etiam quis-
que alterum, tanquam naturaliter sibi æqualem, sive
ut æque hominem, etiam in ipsa mortis hora, & de
hominum consortio, migratione, æstimet ac tractet.
Turpissimum utique foret, hominem, ejusdem cum no-
bis naturæ consortem, animantium vero principem,
post mortem, feris bestiis, & volucribus, in prædam
& alimentum jacere i). Dictis fidem faciet experien-
tia, fida illa rerum viteque magistra, ex qua abunde con-
stat, moratores gentes, ne quidem hostibus, jus sepul-
turæ denegatum voluisse. Ratio est in promtu. Qui
semel vitam cum morte commutarunt, nos amplius læ-
dere

dere nequeunt. Itaque vix mentis suæ compotem habentes illum, qui in defunctorum cadavera insatiabili vindicta ac rabie sœviret. Hinc Alexander victos ad Isum, terræ gremio condidit. Romanos eundem mortem servasse, historiæ de eorum rebus conscriptæ, luctuulentissimo erunt testimonio. Apud Græcos vero, jus sepeliendi mortuos, etiam hostes, adeo religiose & sancte habebatur, ut inter alia, que in eorum militiæ juramento continebantur, etiam illud relatum fuerit: *Socios omnes sepeliam, bello viator etiam barbaros k).* Et cum hoc facerent, dixerunt se justa persolvere defunctis. Si autem quis eorum, officium sepulcrale negligenter, mortis suppicio puniebatur *l).* Idem quoque apud Suiogothos nostros, nulli genti, in officiis erga mortuos præstandis, secundos, variis legibus sanctum suisse, nemo, qui colles sepulcrales, adhuc apud nos superstites, & jucundissima patriæ nostræ monumenta, oculis perlustravit, ignorat, ut taceam omnia ea exempla, quæ sacræ pandectæ, ad sententiam nostram stabilierendam suppeditant.

i) Vid. Dissertationem, de Sævitia in Mortuos, Upfaliæ habitam, sub præsidio Celeberrimi Domini Professoris Johannis Hermanson: p. m. 2 §. I. k) Vid. dissertationem citatam: p. mihi 15. l) Vid. dissertationem Cit. Loc. Cit.

§. XII.

Hæc sunt præcipua tantum humanitatis officia, quæ mutuo præstanda gentes habent, in mediis belli flammis. Constitueram equidem ab initio, plura ad egregiam hanc materiam illustrandam adferre. Sed quum variae me intra modum rationes contineant, heic perdem figam, fore confidens, ut æquiores rerum æstimato-

24 DE OFFIC. HUMAN. HOSTI PRÆSTANDIS.

matores, in meliorem partem interpretentur ea, quæ tenuis nostra Minerva, leviori tantum penicillo adumbrare potuit. Nos vero, quotquot sumus omnes & singuli, immortali pacisque amantissimo Numini, gratias satis prolixas habere nunquam possimus, pro ingenti illo, quo nos mactavit, beneficio, dum aliam pacem, sub auspicatissimo Regis nostri imperio, in patria nostra jam reflorescere jussit, ita ut gladios multo sanguine madentes, vaginis nobis recondere jam liceat. Ceterum, Hunc felicitatis sequestrum, Clementissimum Regem nostrum FRIDERICUM I, nec non regni Suio-gothici Principem Hereditarium, una cum Augusta II- lius Conjuce, & novo nostræ salutis incremento, Cel- sisimo Principe, GUSTAVO, Deus Optimus Ma- ximus, quam diutissime, ab omnibus infortuniis, salvos, sospites, & incolumes præstet.

SOLI DEO GLORIA!

